

УДК 341.44

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-2-309-320

**Володимир
ФЕДЧЕНКО**©
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Аліна
ГАРКУША**©
кандидат
юридичних наук,
доцент

**Тетяна
БАДАЛОВА**©
ад'юнкт

**Юлія
ТКАЧ**©
ад'юнкт

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЕКСТРАДИЦІЇ У ЗЛОЧИНАХ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НЕЗАКОННОЮ ТРАНСПЛАНТАЦІЄЮ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ

Висвітлено актуальні проблеми сучасності, пов'язані з міжнародною та організованою злочинністю у сфері незаконної трансплантації анатомічних матеріалів людини та процедурою здійснення екстрадиції осіб, які вчиняють злочини цієї категорії. Досліджено проблематику застосування законодавства України і міжнародного законодавства під час проведення досудового розслідування згаданої категорії злочинів та здійснення екстрадиції відповідно. Доведено, що до теперішнього часу на законодавчому рівні повністю ще не вирішено питання щодо здійснення перекладу необхідних процесуальних документів у межах міжнародного співробітництва, у тому числі при здійсненні екстрадиції, проведенні слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, особливо під час доказової діяльності щодо злочинних угруповань, що займаються незаконною трансплантацією анатомічних матеріалів людини. Окреслено пропозиції щодо внесення відповідних змін до КПК України, КК України, Закону України (далі – ЗУ) «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині».

Ключові слова: екстрадиція, екстрадиційні відносини, органи досудового розслідування, перекладач, незаконна трансплантація, торгівля анатомічними матеріалами людини, донор, реципієнт, організована злочинність.

© В. Федченко, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4006-3535>
mixayluz@ukr.net

© А. Гаркуша, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3299-8405>
alinagarkusha@i.ua

© Т. Бадалова, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8364-5514>
badalova1702@ukr.net

© Ю. Ткач, 2023

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4078-7509>
yuliiatkach739@gmail.com

Постановка проблеми. Потребують вирішення завдання, що стоять перед органами досудового розслідування під час здійснення досудового розслідування злочинів, пов'язаних із незаконною трансплантацією анатомічних матеріалів людини та процедурою екстрадиції. З цією метою проаналізовано формування нормативно-правової бази (КПК України, КК України, міжнародні угоди, конвенції та ЗУ «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині», накази Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України)), особливості організаційно-правового забезпечення та запропоновано внесення необхідних змін.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Дослідженням теоретико-методологічних основ здійснення міжнародного співробітництва, інституту екстрадиції у боротьбі зі злочинністю займалися такі вчені, як М. Антонович, В. Березняк, Ю. Васильєв, О. Виноградова, Ю. Пономаренко, М. Свистуленко, Л. Тимченко та ін. Проблему незаконної трансплантації анатомічних матеріалів людини вивчали науковці: О. Мислива, С. Гринчак, Г. Чеботарьова, Ю. Лісіцина, І. Невзоров, М. Азаров.

Мета статті полягає у дослідженні нормативно-правового регулювання діяльності органів досудового розслідування під час здійснення кримінального провадження у справах щодо незаконної трансплантації анатомічних матеріалів людини та здійснення процесу екстрадиції осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення цієї категорії. Окрему увагу необхідно приділити окресленню та опрацюванню проблемних питань, пов'язаних зі впровадженням та застосуванням законодавства України з питань діяльності органів досудового розслідування, внесенню пропозицій до законодавства щодо вдосконалення проведення досудового розслідування та здійснення процесу екстрадиції осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення названої категорії.

Виклад основного матеріалу. 24.02.2023 виповнилася річниця від початку повномасштабного вторгнення країни-агресора рф в Україну. Своїми злочинними діями росія грубо порушує статут ООН, норми і принципи міжнародного права, низку двосторонніх і багатосторонніх договорів. У результаті злочинних дій рф багато міст в Україні було окуповано, насамперед у Київській, Харківській, Донецькій, Луганській, Запорізькій, Херсонській та Миколаївській областях. На окупованих територіях України було здійснено спроби анексії шляхом проведення так званих референдумів, відбувалося незаконне знищення української культури, мови, розграбування музейних та церковних фондів, а також насильницьке вивезення десятків тисяч дітей, жінок, чоловіків, осіб похилого віку, осіб з інвалідністю. З огляду на це не виключаємо можливості використання вказаних осіб як так званих товар для торгівлі та подальшої експлуатації для порнобізнесу, зайняття жебрацтвом, проведення незаконних трансплантацій та незаконної торгівлі органами людини, тощо. Крім цього, вказаних осіб примусили отримати паспорти громадян рф, що суперечить ЗУ «Про громадянство України» від 18.01.2001 [1]. Всі перелічені злочинні дії з боку рф, згідно зі ст. 2 «Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього», характеризуються як геноцид українського народу [2]. Проте наразі не всі країни Європейського союзу визнали вказані злочинні дії рф геноцидом українського народу.

За повідомленням уповноваженої президента України з питань забезпечення прав захисників Альони Вербицької, майже 3,4 тис. військовослужбовців наразі перебувають у полоні, ще 15 тис. цивільних громадян зникли безвісти [3]. Вказані показники статистики обумовлені тим, що неможливо встановити остаточну цифру безвісти зниклих громадян України, на чому наголосив директор ІСМР у Європі Метью Холідей [4].

Відповідно до статистичних даних «Єдиного звіту про кримінальні правопорушення за 12 місяців 2022 року» Офісу Генерального прокурора до ЄРДР за ст. 143 КК України внесено лише 4 кримінальні провадження. За січень-лютий 2023 р. до ЄРДР за ст. 143 КК України не внесено жодного кримінального провадження [5].

Однією з найголовніших причин невеликої кількості кримінальних проваджень цієї категорії є те, що наразі в Україні немає офіційного доступу до отримання необхідних даних у компетентних органів рф. Про що свідчить ЗУ «Про зупинення дії та вихід з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22.01.1993 № 2783-IX від 01.12.2022 року». Наведеним Законом України розірвано будь-які правові відносини з компетентними органами країни-агресора рф та країни-співучасниці Республіки Білорусь

[6]. Це породжує безкарність будь-яких злочинів, порушення ст. 3 «Женевської Конвенції про захист цивільного населення війни» від 12.08.1949 [7] стосовно злочинів проти життя та здоров'я осіб, військових, малолітніх та неповнолітніх дітей. Всі перелічені вимоги є підставою для можливого проведення незаконних трансплантацій анатомічних матеріалів людини.

До речі, в історії вже зафіксовано подібні історичні факти щодо порушення міжнародних договірних відносин та порядку ведення воєнних дій. Одним із найбільш яскравих прикладів є воєнний конфлікт у Косово та Албанії (1999 рік), під час якого зафіксовано серію випадків торгівлі людськими органами, вилученими у Косовських клініках [8]. Розслідуванням злочинів, скоєних під час воєнного конфлікту у Косово та Албанії, займалася колишній прокурор Гаазького трибуналу Карла Дельпонтте, яка у 2008 році опублікувала книгу щодо всіх обставин під назвою «Полювання. Я і військові злочинці». Згідно з наведеними нею даними албанцями викрадено 300 сербів, осіб ромської національної меншини, в яких вилучалися нирки і серце, що переправлялися до Європи, Ізраїль та Туреччини. Під час розслідування, як і в Україні, було зафіксовано значну кількість безвісти зниклих сербів та осіб ромської національної меншини. Отримані від продажу людських органів грошові кошти албанці використовували для фінансування своїх злочинних військових дій. Водночас під час проведення розслідування було зафіксовано факт нелегальної пересадки органу в Приштинській клініці «Медікус» громадянину Ізраїлю. Вказана клініка заробляла гроші на пересадках органів, не маючи відповідної ліцензії [8]. З цього вбачається, що на прикладі військового конфлікту в Косово і Албанії рф здійснює ті самі незаконні дії на території України. Також є припущення, що рф причетна до злочинів, пов'язаних із незаконним вилученням органів із подальшою торгівлею та незаконною їх пересадкою на території Косово. Події 31 липня 2022 р. щодо загострення Сербсько-Косовського конфлікту тільки підтверджують причетність рф до ведення воєнних дій на території названих держав та прямо вказують на причетність рф до подій, що відбулись у 1999 р.

Дослідженням цієї проблематики займалися науковці І. Невзоров, М. Азаров, які зазначали, що компетентними органами держави Ізраїль було викрито злочинне угруповання, до якого входили: Б. Вольфман, М. Рабінович, А. Сандлер, Н. Ашуров, А. Мордехаєв, М. Харель. Крім того, поліцією Ізраїлю був підготовлений список осіб-вихідців пострадянських країн, причетних до торгівлі людськими органами як у самому Ізраїлі, так і в Європі та країнах СНД. Учасники цього злочинного угруповання в Ізраїлі підозрювалися у таких злочинах, як торгівля людьми, шахрайство, обман, нанесення тяжких тілесних ушкоджень, створення організованого злочинного угруповання. Також поліцією цієї країни було встановлено, що операції з пересадки органів проводилися у Косово та Азербайджані.

Компетентними органами держави Ізраїль було встановлено, що всі операції з пересадки органів проводив скандально відомий громадянин Ізраїлю Міхаель Зіс, який також причетний до незаконних операцій у клініці «Медікус» на території Косово [9]. 18 грудня 2007 р., за повідомленням «Житомир.info», правоохоронними органами Донецької області затримано громадянина Держави Ізраїль доктора Міхаеля Зіса, який на той час перебував у міжнародному розшуку та здійснював незаконну діяльність на території Донецького центру трансплантації нирок. Далі, після отримання необхідних екстрадиційних матеріалів від компетентних органів Держави Ізраїль Міхаеля Зіса було екстрадовано [10].

Дослідженням діяльності Міхаеля Зіса займалися науковці І. Невзоров, М. Азаров, які зазначили, що доктор Міхаель Зіс підозрювався в тому, що на чолі злочинної групи, котра займалася торгівлею людськими органами, керував міжнародною мережею посередників для пошуку донорів, до складу якої входили громадяни Молдови та України, а також ізраїльські араби й російськомовні ізраїльтяни. За даними українських правоохоронців, медичні операції мережі, якою керував Міхаель Зіс, проводились у США, Німеччині, Туреччині, Угорщині та Україні. У травні 2012 р. співробітниками підрозділу розслідування міжнародних злочинів Ізраїлю було затримано злочинне угруповання. Фігуранти справи «чорних трансплантологів» були пов'язані з косовською клінікою «Медікус». Як вважають міжнародні слідчі, у клініці «Медікус» було проведено майже 30 незаконних операцій із пересадки нирок багатим клієнтам [9]. За всю історію незалежності України саме екстрадиція Міхаеля Зіса була першою та останньою екстрадицією за вчинення злочину цієї категорії.

Під час проведення досудового розслідування у кримінальних провадженнях за ст. 143 КК України виникають деякі проблемні питання, пов'язані з фіксуванням доказів [11]. Так, вимогами ст. 20 ЗУ «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» від 17.05.2018 в Україні заборонено укладання або пропонування укладення договорів, що передбачають купівлю-продаж анатомічних матеріалів людини. Зокрема, забороняється реклама анатомічних матеріалів людини, крім соціальної реклами з метою популяризації трансплантації анатомічних матеріалів людини [12]. Наказом МОЗ України № 1184 від 11.06.2021 передбачено перелік анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації та дозволених до вилучення у донора-трупа: серце, легені, печінка, нирки, підшлункова залоза, селезінка, кишківник, матка, паразитовидні залози, гортань, трахея, верхні кінцівки або їхні частини, нижні кінцівки або їхні частини, обличчя. Також згідно зі згаданим наказом передбачено чіткий перелік анатомічних матеріалів людини, призначених для виготовлення біоімплантатів, дозволених до вилучення у донора-трупа. Це стосується тканин опорно-рухового апарату, серцево-судинних тканин та інших видів тканин. Там само наведено перелік фетальних матеріалів, дозволених до вилучення у мертвого ембріона (плода) людини: амніотична оболонка; пуповина; плацента; фетальні клітини [13,14,15].

В Україні наразі існує механізм вилучення анатомічних матеріалів людини, яким передбачено, що кожна повнолітня дієздатна особа має право надати у письмовій (електронній) формі згоду або незгоду на вилучення анатомічних матеріалів із її тіла для трансплантації та/або виготовлення біоімплантатів після визначення її стану як незворотна смерть (смерть мозку або біологічна смерть) відповідно до закону [12].

Наразі Україна прямує до вступу в ЄС, але досі не долучилася до першого міжнародного договору Конвенції ради Європи з боротьби з торгівлею органами людини [16]. Для того щоб було якісне міжнародне співробітництво, Україні потрібно ратифікувати конвенцію про боротьбу з торгівлею органами людини, котру підписано у 2017 році. Чинна конвенція – це перший міжнародний договір, спрямований на попередження та боротьбу з торгівлею органами людини.

На нашу думку, для повноцінної дії ст. 21 ЗУ «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» (Міжнародне співробітництво у сфері застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині) [12] необхідно: 1) наділити повноваженнями орган міграційної поліції Національної поліції України, на який покласти функції виявлення фактів порушення міжнародного співробітництва, та ЗУ «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині»; 2) передбачити їхню співпрацю з органами ДМС України та прикордонною службою України щодо виявлення незаконності в'їзду осіб, які мають будь-яке відношення до кримінальних правопорушень цієї категорії, займаються медичною діяльністю, та контролю за їхнім перебуванням на території України; 3) розробити єдиний механізм співпраці МОЗ України, прикордонної служби України, ДМС України, Національної поліції України, спрямований на виявлення кримінальних правопорушень та ідентифікацію осіб, пов'язаних із незаконною діяльністю зазначеної категорії; 3) розробити спільний наказ із указаними відомствами України, в якому окреслити порядок взаємодії та функціонування єдиного всеукраїнського реєстру із загальнодоступною інформацією, що не порушує лікарську таємницю, та передбачити інформацію такого роду: а) про осіб, яких засуджено або притягнуто до кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення за ст. ст. 115, 134, 137-140, 142-144, 146, 149 КК України [11]; б) перелік ліцензій, наданих клінікам, центрам, щодо проведення трансплантації анатомічних матеріалів людини; в) щодо бездомних осіб, дітей, сімей, безвісти зниклих, невпізнаних трупів, психічно хворих, дітей-сиріт, дітей, яких усиновили; г) ДНК-профілі, відбитки пальців; г) списки іноземців, які прибули до України; д) інші відомості, що не суперечать законодавству України.

У зв'язку з війною в Україні діти, жінки, вагітні жінки є вразливою частиною населення щодо ризику незаконної трансплантації органів. рф грубо порушує положення Стамбульської конвенції Ради Європи «Про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» від 11.05.2011 року (ратифіковану в Україні 20.06.2022) [17]. Тому вважаємо за необхідне посилити кримінальну відповідальність та доповнити ч. 3 ст. 143 КК України таким змістом: «Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені щодо особи, яка перебувала в безпорадному стані або в матеріальній чи іншій залежності від винного, щодо малолітньої чи неповнолітньої дитини, вагітної жінки».

Як зазначалося вище, за період повномасштабного вторгнення країни-агресора рф до України наявна велика кількість військових полонених та полонених цивільних громадян незахищеної категорії: малолітніх та неповнолітніх дітей, вагітних жінок, осіб похилого віку та осіб із інвалідністю. Законодавцем не передбачено доктрину, що посилювала б кримінальну відповідальність стосовно незаконного вилучення органів у військового, а також умови надання їм права щодо оформлення письмової чи електронної згоди або незгоди на вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантів після визначення його стану як незворотна смерть (смерть мозку або біологічна смерть) із зазначенням відповідної відмітки у військовому білеті. Тому пропонуємо внести зміни до ст. 17 ЗУ «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» [12], в якій передбачити наведені умови щодо військовослужбовців. Крім того, доповнити ч. 6 ст. 143 КК України такою конструкцією: «незаконне вилучення анатомічних матеріалів з тіла військового та торгівля його анатомічними матеріалами».

На сьогодні існують проблемні питання, пов'язані з проведенням екстрадиції осіб, які скоїли кримінальні правопорушення окресленої категорії. Як було зазначено, за весь час існування України як незалежної держави було екстрадовано лише 1 особу, яка здійснювала незаконну медичну діяльність, пов'язану з трансплантацією органів. Така статистика тільки підтверджує наявність низки проблемних питань, що виникають саме під час екстрадиції у кримінальному провадженні щодо цієї категорії злочинів. Розглянемо їх за такими блоками: недостатня співпраця з органами ДМС України; відсутність спеціальних установ, котрим надано право на здійснення перекладу процесуальних документів, таємниця яких захищена законом України; відсутність ратифікації міжнародних угод з іноземними державами.

Стосовно I блоку окреслених питань зазначимо, що у практичній діяльності органів внутрішніх справ існує проблематика застосування вимог п. 5 ч. 2 ст. 575 КПК України [18] щодо необхідності отримання висновку компетентних органів України про громадянство особи, видача якої запитується, складеного згідно з вимогами Закону про громадянство України. Так, Верховна Рада України 04.03.2020 доповнила ч. 2 ст. 5 ЗУ «Про захист персональних даних» [19] положенням щодо віднесення персональних даних до конфіденційної інформації про особу. Отже, починаючи з 2020 р. правоохоронні органи України зіткнулися з проблемою отримання відомостей щодо належності особи до громадянства України. У зв'язку з указаними змінами виникла необхідність звернення до суду у порядку ст. 162 КПК України з клопотанням про надання доступу до документів [18].

Вищевказані обставини значно ускладнюють процеси підготовки матеріалів екстрадиції та ведуть до порушення вимог ч. 4 ст. 575 КПК України щодо підготовки вказаних матеріалів у десятиденний строк [18]. Попри складні воєнні часи правоохоронні органи України продовжують співпрацювати з правоохоронними органами іноземних держав. Рішення про затвердження Указу Президента України про введення воєнного стану в Україні неодноразово приймалося Верховною Радою України у зв'язку з триваючою широкомасштабною збройною агресією рф проти нашої держави.

Відповідно до п. 21 та п. 31 ч. 1 ст. 106 Конституції України [20] та ст. 5 ЗУ «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан в Україні продовжується Парламентом на кожні 90 днів. Черговим таким рішенням є ЗУ «Про затвердження Указу Президента України «Про продовження дії воєнного стану в Україні» від 06.02.2023, яким підтримано президентський законопроект № 8419 [21]. На час дії воєнного часу проблематику отримання доступу до документів вирішено застосуванням п. 20-7 перехідних положень КПК України (під час дії надзвичайного або воєнного стану на території України тимчасовий доступ до речей і документів, визначених у п. 2, 5, 7, 8 ч. 1 ст. 162 цього Кодексу здійснюється на підставі постанови прокурора, погодженої з керівником прокуратури), що значно полегшує процес отримання відомостей з ДМС України, але не вирішує вказану проблему загалом [22].

Стосовно II блоку проблематики із практичного досвіду роботи нам відомо, що під час здійснення міжнародного співробітництва в контексті проведення процедури екстрадиції виникають проблемні питання, пов'язані з виконанням вимог ст. 23 Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах 1957 р. [23] та п. 5 ч. 2 ст. 575 і ч. 4 ст. 575 КПК України [18]. Згідно зі ст. 23 Європейської конвенції про видачу правопорушників 1957 р. документи подаються на мові запитуючої або

запитуваної Сторони. Запитувана Сторона може вимагати перекладу на одну з офіційних мов Ради Європи на власний вибір. Таким чином, при підготовці матеріалів екстрадиції виникають питання, пов'язані з пошуком компанії, що зможе надати послуги перекладачів, та здійсненням оплати цих послуг [23].

Проблема перекладу процесуальних документів під час здійснення будь-якої правової міжнародної допомоги актуальна тому, що саме ця витратна стаття не передбачена в фінансуванні. Фінансування будь-якої державної установи здійснюється згідно з вимогами постанови Кабінету Міністрів України № 710 від 11.10.2016 «Про ефективне використання державних коштів» [24]. Таким чином, у частині вжиття заходів щодо ефективного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, утворених органами державної влади підприємств, установ та організацій, що використовують кошти державного бюджету зовсім відсутня розрахункова стаття, котра передбачала б оплату за надання послуг перекладу.

У результаті вивчення проблематики здійснення незаконної медичної діяльності за останні роки встановлено, що серед країн Європи лідируючі місця здійснення торгівлі органів людини займають: Держава Ізраїль, Турецька Республіка та Азербайджанська Республіка. Державні мови вказаних країн дуже рідкісні та вимагають чималих зусиль для пошуку відповідних перекладачів, потребують виділення великої кількості бюджетних коштів на переклад, чим порушуються вимоги вищезгаданої постанови. Наведені факти призводять до того, що оплата послуги перекладачів покладається на органи слідства та оперативні служби, котрі здійснюють оперативне супроводження кримінального правопорушення, за рахунок заробітної плати їхніх працівників. Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про оплату праці» заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, котру роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу [25]. Отже, з наведеного поняття бачимо, що заробітна плата – це винагорода за виконану роботу, а саме такі обставини і призводять до порушення ч. 2 ст. 54 ЗУ «Про запобігання корупції» з боку поліцейських, бо вони просто вимушені здійснювати оплату за послуги перекладача за рахунок їхньої заробітної плати або власних коштів [26]. Так, згідно з ч. 2 ст. 54 ЗУ «Про запобігання корупції» незаконне одержання від фізичних, юридичних осіб безоплатно грошових коштів або іншого майна, нематеріальних активів, майнових переваг, пільг чи послуг за наявності підстав тягне за собою відповідальність відповідних посадових осіб державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування [26]. Звісно, відповідно до вимог ЗУ «Про публічні закупівлі» від 16.08.2022 органи поліції мають право оголошення та проведення відкритого тендера, в якому беруть участь приватні компанії, котрим надано ліцензію на здійснення перекладу [27]. Але процес проведення тендера не має строку та може тривати і рік, і два, при цьому, як правило, перемогу отримує саме та компанія, котра надає занижену вартість своїх послуг, що піддає сумніву якість самого перекладу та діяльності компанії загалом. Також термін проведення тендера необмежений, а на підготовку матеріалів екстрадиції законом передбачено строк 10 діб. Підсумовуючи наведене, доходимо висновку, що тендер не вирішує проблеми оплати послуг перекладача.

Досі у Національній поліції України не вирішено проблему із заснуванням підрозділу, що відповідав би за переклад службових матеріалів, у зв'язку з чим відповідальність за здійснення перекладу службових матеріалів покладається на той орган, що готує матеріали екстрадиції. Проте якщо розглядати сам процес здійснення перекладу в контексті захисника, то існування підрозділу перекладу у складі Національної поліції України дасть захисникові підставу піддати сумніву текст перекладу у судах. КПК України передбачено ст. 68 «Перекладач», але вказана стаття має формальний зміст і не містить розкриття поняття особи-перекладача та вимог до неї [18].

Як свідчить практика, існують і проблеми із залученням приватних компаній, що здійснюють переклади, а саме:

1. Пошук відповідної приватної компанії, що має ліцензію на здійснення перекладу та на апостиль, є непростим. Адже країни, які входять до складу Гаазької конвенції від 1961 р. (повна назва: «Гаазька конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, від 5 жовтня 1961 року»), вимагають засвідчення офіційних документів за допомогою апостилю [28]. На офіційному сайті Міністерства освіти і науки України наведено перелік країн, що визнають апостиль та на які поширюється дія Гаазької конвенції. Серед них – і Держава Ізраїль, Турецька Республіка

та Азербайджанська Республіка [29].

Наведена проблематика вже розглядалася в науковому виданні «Проблеми сучасних трансформацій», де науковці В. Федченко та Т. Бадалова визначають: апостиль – це спеціальний штамп, що проставляється на офіційних документах, котрі надходять від держав-учасниць Конвенції. Він засвідчує справжність підпису особи під документом і автентичність відбитку печатки або штампа, яким скріплено відповідний документ [30]. Також зазначимо, що 10 січня 2002 р. Верховна Рада України дала згоду на приєднання України до Конвенції 1961 року, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів. Конвенція набрала чинності для України 22 грудня 2003 р. і застосовується у відносинах із державами, що не висловили заперечень проти приєднання України до Конвенції [31].

Відповідно до спільного наказу Міністерства закордонних справ України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства юстиції України № 237/803/151/5 від 5 грудня 2003 р. [32] апостиль проставляється: на документах, що виходять від органів судової влади України; на документах, що виходять від органів прокуратури України, органів юстиції; на адміністративних документах. Таким чином, на оригіналах перекладу процесуальних документів проставляється апостиль у вигляді відбитка штампа і завіряється нотаріусом. Розмноження та копіювання (фотокопіювання) апостилю не дозволяється.

Отже, вищенаведене дозволяє зробити припущення, що не в кожній приватній компанії, котра здійснює переклади, є нотаріальне засвідчення апостилем. Це також негативно впливає на здійснення перекладу процесуальних документів.

2. Усі компанії такого напрямку співпрацюють із перекладачами з усієї України та перенаправляють відскановані копії документів за допомогою інтернет-ресурсів на електронну скриньку, а деякі взагалі користуються послугами пошти, тому існує загроза втрати документів, розголошення відомостей, що становлять державну таємницю та таємницю досудового розслідування (ст. 222 КПК України). З іншого боку, враховуючи обставини залучення онлайн-перекладачів, взагалі виключається можливість безпосереднього попередження перекладача про нерозголошення відомостей досудового розслідування зі змісту перекладу, що, у свою чергу, є порушенням п. 4 ст. 68 КПК України. Також у такому випадку слідчий не має змоги з'ясувати у перекладача стосунки з підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим, свідком (ч. 4 ст. 68 КПК України) [18]. Окрім наведеної статті КПК України, під час такої співпраці з перекладачами порушуються і міжнародно-правові стандарти громадянських (особистих) прав людини, як-от: недоторканність особистого і сімейного життя, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції [33].

Підсумовуючи, доходимо висновку про те, що проблематика здійснення перекладу процесуальних документів, котрі містять державну таємницю, в нашій країні зовсім не вирішена, процесуально не закріплена та є такою, що порушує міжнародні норми застосування практики Європейського суду з прав людини. Припускаємо, що вирішення проблематики здійснення перекладу можливе за рахунок консульських установ. Указом Президента України № 474/2002 від 21.05.2002 передбачено здійснення діяльності Консульських установ на території України та затверджено Консульський статут України [34]. У ст. 28 глави V Консульського статуту України передбачено функції консула щодо виконання доручень слідчих або судових органів України, тобто згідно з наведеною статтею слідчий має підстави доручити консулу надати допомогу з пошуку або надання відповідного перекладача, але у ст. 40 КПК України не висвітлено жодних підстав для надання доручення консулу.

На офіційному сайті Генерального консульства України в Дюссельдорфі міститься розділ «Переклад документів», в якому вказано, що консульством надаються послуги перекладача, а на випадок завантаженості перекладача наведено список офіційних перекладачів, діяльність яких затверджено державою та які несуть відповідальність за нерозголошення персональних даних і змісту перекладу.

Окрім вищенаведених проблемних питань, на нашу думку, слід звернути увагу також на проблематику відсутності ратифікації міжнародних угод щодо екстрадиції або виходу з міжнародних угод. Яскравим прикладом порушення будь-яких європейських норм міжнародного права є країна-агресор рф, котра припинила дію щодо міжнародних договорів Ради Європи. 28 березня 2023 р. інформгентство «УКРІНФОРМ» повідомило, що 16 березня 2022 р. країна-агресор рф вийшла з Ради Європи, припинивши дію 21

міжнародної угоди [35]. рф, так само як і Україна, ратифікувала одразу 2 міжнародні угоди щодо екстрадиції правопорушників, а саме: «Європейську конвенцію про видачу правопорушників 1957 року» та «Конвенцію про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах 1993 року». Від початку повномасштабного вторгнення країни-агресора рф в Україну наша держава неформально припинила всі правові зв'язки з Росією.

23 грудня 2022 р. набув чинності ЗУ від 01.12.2022 «Про зупинення дії та вихід з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах від 22 січня 1993 року» [6]. Водночас до сьогодні роз'яснення щодо застосування цього Закону відсутні. Таким чином, компетентні органи України зараз стоять перед проблемою остаточного притягнення до кримінальної відповідальності злочинців із країни-агресора – російської федерації.

Висновки. Враховуючи попередні праці вітчизняних науковців та результати проведеного дослідження, існує доцільність:

1) внесення відповідних змін до нормативно-правових актів України, а саме до ст. 17 ЗУ «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині», щодо надання військовим збройних сил України у випадку відсутності заперечення з їхнього боку права на оформлення письмової чи електронної згоди або відмови у цьому щодо вилучення анатомічних матеріалів для трансплантації та/або виготовлення біоімплантів після визначення фізичного стану військового як незворотна смерть. Про факт надання військовим такої добровільної згоди у військовому білеті робиться відповідна відмітка, і інформація про це заноситься до Єдиної державної інформаційної системи трансплантації органів та тканин;

2) внесення доповнення до ч. 3 ст. 143 КК України такого змісту: «Дії, передбачені частиною другою цієї статті, вчинені щодо особи, яка перебувала в безпорадному стані або в матеріальній чи іншій залежності від винного, щодо малолітньої чи неповнолітньої дитини, вагітної жінки» (караються позбавленням волі на строк від семи до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років з конфіскацією майна);

3) внесення доповнення до ч. 6 ст. 143 КК України у такій редакції: «Незаконне вилучення анатомічних матеріалів з тіла військового та торгівля такими анатомічними матеріалами» (караються позбавленням волі на строк від семи до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років та з конфіскацією майна);

4) покласти на орган міграційної поліції Національної поліції України функції з виявлення фактів порушення міжнародного співробітництва та Закону України про трансплантацію.

Проведений аналіз проблемних питань зі здійснення перекладу необхідних процесуальних документів у межах міжнародного співробітництва, у тому числі з питань здійснення екстрадиції, проведення слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, особливо під час доказової діяльності щодо злочинних угруповань, дозволяє наголосити на необхідності вирішити на законодавчому рівні окреслену проблематику щодо здійснення перекладу відповідних процесуальних документів, необхідних для проведення процедури екстрадиції, шляхом внесення до положень чинного КПК відповідних змін, а саме:

1) до ст. 68 КПК України – щодо особи перекладача;

2) ст. 40 КПК України – щодо можливості надання доручень консульським установам з питань міжнародного співробітництва.

Окрім цього, існує необхідність у створенні окремого незалежного органу, що буде здійснювати переклади документів, котрі становлять державну таємницю України. А також у розробці відповідного порядку із застосування положень законодавства України та міжнародних правових актів щодо вирішення питань притягнення до кримінальної відповідальності злочинців із боку країни-агресора рф, які вчиняють кримінальні правопорушення різної категорії, у тому числі у сфері незаконної трансплантації анатомічних матеріалів людини.

Список використаних джерел

1. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.

2. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього від 09.12.1948. URL: <http://www.preventgenocide.org/ua/konventsia.htm>.
3. Куницький О. Під час війни зникли безвісти 15 тисяч українців. *DW*. URL: <https://www.dw.com/uk/pid-cas-vijni-znikli-bezvisti-15-tisac-ukrainciv/a-64248895#:~:text=Олександр%20Куницький,30.12.2022,забезпечення%20прав%20захисників%20Альона%20Вербицька>.
4. Стало відомо, скільки людей зникли безвісти на війні в Україні. *Слово і діло : аналітичний портал*. URL: <https://www.slovovidilo.ua/2022/11/25/novyna/suspilstvo/stalo-vidomost-skilky-lyudej-znykly-bezvisty-vijni-ukrayini>.
5. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. 2022–2023. *Офіс Генерального прокурора*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.
6. Про зупинення дії та вихід з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року : Закон України від 01.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2783-20#Text>.
7. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.
8. Торгівля людськими органами в Косово. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Торгівля_людськими_органами_в_Косово.
9. Невзоров І. Л., Азаров М. Ю. Актуальні проблеми подолання нелегальної трансплантології в контексті боротьби з організованою злочинністю. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 1(32). С. 32–36.
10. Израїль оформляє документи на екстрадицію «чорного трансплантолога». *Житомир.info*. URL: https://www.zhitomir.info/news_10528.html.
11. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
12. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині : Закон України від 17.05.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2427-19#Text>.
13. Перелік анатомічних матеріалів людини, призначених для трансплантації, дозволених до вилучення у донора-трупа : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.06.2021 № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-21#n2>.
14. Перелік анатомічних матеріалів людини, призначених для виготовлення біоімплантів, дозволених до вилучення у донора-трупа : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.06.2021 № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0970-21#n2>.
15. Перелік фетальних матеріалів, дозволених до вилучення у мертвого ембріона (плода) людини : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.06.2021 № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0971-21#Text>.
16. Україна підписала конвенції Ради Європи проти торгівлі органами і щодо культурних цінностей. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2017/09/11/7070803/>.
17. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція) від 11.05.2011. Ратифікована із заявами Законом України від 20.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text.
18. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
19. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>.
20. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
21. Про затвердження Указу Президента України «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» : Закон України від 07.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2915-IX#Text>.
22. перехідні положення Кримінального процесуального кодексу України : чинне законодавство зі змінами та доп. станом на 08.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
23. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах від 20.04.1959. Ратифікована із заявами і застереженнями Законом України від 16.01.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text.
24. Про ефективне використання державних коштів : постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2016 № 710. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2016-п#Text>.
25. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#n12>.
26. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18?find=1&text=стаття+54#w2_1.

27. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>.
28. Гаазька конвенція. *Koval Legal Group*. URL: <https://kovallegalgroup.com.ua/uk/hague-convention/>.
29. Перелік країн, що визнають апостиль. *Міністерство освіти і науки України*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/apostil/perelik-krayin-sho-viznayut-apostil>.
30. Бадалова Т. Г., Федченко В. М. Інтерпол як суб'єкт екстрадиційних правовідносин у кримінальному провадженні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія : право, публічне управління та адміністрування*. 2022. Вип. 4. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2022-4-01-06/2022-4-01-06>.
31. Конвенція, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів від 05.10.1961. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_082.
32. Про затвердження Правил проставлення апостіля на офіційних документах, призначених для використання на території інших держав : наказ Міністерства закордонних справ України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства юстиції України від 05.12.2003 № 237/803/151/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1151-03#Text>.
33. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Міжнародно-правові стандарти прав людини : навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2019. 184 с. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf.
34. Про Консульський статут України : Указ Президента України від 02.04.1994 № 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>.
35. путін підписав закон про припинення дії міжнародних договорів Ради Європи. *УКРІНФОРМ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3676530-putin-pidpisav-zakon-pro-pripinenna-dii-miznarodnih-dogovoriv-radi-evropi.html>.

Надійшла до редакції 11.05.2023

References

1. Pro hromadianstvo Ukrainy [On Ukrainian citizenship] : Zakon Ukrainy vid 18.01.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>. [in Ukr.].
2. Konventsia pro zapobihannia zlochnu henotsydu ta pokarannia za noho [The Convention on the prevention of the crime of genocide and its punishment] vid 09.12.1948. URL: <http://www.preventgenocide.org/ua/konventsia.htm>. [in Ukr.].
3. Kynytskyi, O. Pid chas viiny znykly bezvisty 15 tysiach ukraintziv [15,000 Ukrainians went missing during the war]. *DW*. URL: <https://www.dw.com/uk/pid-cas-vijni-znikli-bezvisti-15-tisac-ukraintziv/a-64248895#:~:text=Олександр%20Куницький,30.12.2022,забезпечення%20прав%20захисників%20Альона%20Вєрбицька>. [in Ukr.].
4. Stalo vidomo, skilky liudei znykly bezvisty na viini v Ukrainy [It became known how many people went missing during the war in Ukraine]. *Slovo i dilo : analitychnyi portal*. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/11/25/novyna/suspilstvo/stalo-vidomo-skilky-lyudej-znykly-bezvisty-vijni-ukrayini>. [in Ukr.].
5. Pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia [On registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation]. 2022–2023. *Ofis Heneralnogo prokurora*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareiestrovani-kryminalni-pravoporushennia-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannia-2>. [in Ukr.].
6. Pro zupynennia dii ta vykhid z Konventsii pro pravovu dopomohu i pravovi vidnosyny u tsyvilnykh, simeinykh ta kryminalnykh spravakh ta Protokolu do Konventsii pro pravovu dopomohu i pravovi vidnosyny u tsyvilnykh, simeinykh ta kryminalnykh spravakh vid 22 sichnia 1993 roku [On the suspension of action and withdrawal from the convention on legal assistance and legal relations in civil, family and criminal matters and the Protocol to the Convention on legal assistance and legal relations in civil, family and criminal matters dated January 22, 1993] : Zakon Ukrainy vid 01.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2783-20#Text>. [in Ukr.].
7. Konventsia pro zakhyst tsyvilnoho naselennia pid chas viiny [Convention on the protection of the civilian population in time of war] vid 12.08.1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text. [in Ukr.].
8. Torhivlia liudskymy orhanamy v Kosovo [Trafficking in human organs in Kosovo]. *Vikipediia*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Торгівля_людськими_органами_в_Косово. [in Ukr.].
9. Nevzorov, I. L., Azarov, M. Yu. (2014) Aktualni problemy podolannia nelehalnoi transplantologii v konteksti borotby z orhanizovanoi zlochynnistiu [Actual problems of overcoming illegal transplantology in the context of fighting organized crime]. *Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)*. № 1(32). pp. 32–36. [in Ukr.].
10. Yzrayl oformliaet dokumenty na ekstradytsiyu «chernoho transplantologa» [Israel draws up documents for the extradition of a «black transplantologist»]. *Zhytomyr.info*. URL: <https://www.zhytomyr.info/news/2023/05/11/izrael-oformliaet-dokumenty-na-ekstradytsiyu-cherneho-transplantologa>.

https://www.zhitomir.info/news_10528.html.

11. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 05.04.2001. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. Art. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>. [in Ukr.].

12. Pro zastosuvannya transplantatsii anatomichnykh materialiv liudyni [On the application of transplantation of anatomical materials to humans] : Zakon Ukrainy vid 17.05.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2427-19#Text>. [in Ukr.].

13. Perelik anatomichnykh materialiv liudyny, pryznachenykh dlia transplantatsii, dozvolenykh do vyluchennia u donora-trupa [List of human anatomical materials intended for transplantation, permitted to be removed from a cadaver donor] : nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 11.06.2021 № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-21#n2>. [in Ukr.].

14. Perelik anatomichnykh materialiv liudyny, pryznachenykh dlia vyhotovlennia bioimplantativ, dozvolenykh do vyluchennia u donora-trupa [List of human anatomical materials intended for the manufacture of bio-implants, permitted to be removed from a cadaver donor] : nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 11.06.2021 № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0970-21#n2>. [in Ukr.].

15. Perelik fetalnykh materialiv, dozvolenykh do vyluchennia u mertvoho embriona (ploda) liudyny [List of fetal materials allowed for extraction from a dead human embryo (fetus)] : nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 11.06.2021 № 1184. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0971-21#Text>. [in Ukr.].

16. Ukraina pidpysala konventsii Rady Yevropy proty torhivli orhanamy i shchodo kulturnykh tsinnosti [Ukraine signed the Council of Europe conventions against organ trafficking and cultural values]. *Yevropeiska pravda*. URL: <https://www.euointegration.com.ua/news/2017/09/11/7070803/>. [in Ukr.].

17. Konventsiiia Rady Yevropy pro zapobihannia nasylstvu stosovno zhinok i domashnomu nasylstvu ta borotbu iz tsymy yavyshchamy (Stambulska konventsiiia) [Convention of the Council of Europe on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention)] vid 11.05.2011. Ratyfikovana iz zaiavamy Zakonom Ukrainy vid 20.06.2022. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_001-11#Text. [in Ukr.].

18. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.04.2012. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Art. 88. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. [in Ukr.].

19. Pro zakhyst personalnykh danykh [On protection of personal data] : Zakon Ukrainy vid 01.06.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>. [in Ukr.].

20. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. [in Ukr.].

21. Pro zatverdzhennta Ukazu Prezydenta Ukrainy «Pro prodovzhennta stroku dii voiennoho stanu v Ukraini» [On the approval of the Decree of the President of Ukraine «On extending the period of martial law in Ukraine»] : Zakon Ukrainy vid 07.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2915-IX#Text>. [in Ukr.].

22. Perekhidni polozhennia Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy [Transitional provisions of the Criminal Procedure Code of Ukraine] : chynne zakonodavstvo zi zminyamy ta dop. stanom na 08.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>. [in Ukr.].

23. Ievropeiska konventsiiia pro vzaiemnu dopomohu u kryminalnykh spravakh [European convention on mutual assistance in criminal matters] vid 20.04.1959. Ratyfikovana iz zaiavamy i zasterezhenniamy Zakonom Ukrainy vid 16.01.1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_036#Text. [in Ukr.].

24. Pro efektyvne vykorystannia derzhavnykh koshtiv [On the effective use of state funds] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.10.2016 № 710. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2016-p#Text>. [in Ukr.].

25. Pro oplatu pratsi [On wages] : Zakon Ukrainy vid 24.03.1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-vr#n12>. [in Ukr.].

26. Pro zapobihannia koruptsii [On the prevention of corruption] : Zakon Ukrainy vid 14.10.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18?find=1&text=stattia+54#w2_1. [in Ukr.].

27. Pro publichni zakupivli [On public procurement] : Zakon Ukrainy vid 25.12.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>. [in Ukr.].

28. Haazka konventsiiia [The Hague Convention]. *Koval Legal Group*. URL: <https://kovallegalgroup.com.ua/uk/hague-convention/>. [in Ukr.].

29. Perelik krain, shcho vyznaiut apostyl [List of countries that recognize the apostille]. *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/apostil/perelik-krayin-sho-viznayut-apostil>. [in Ukr.].

30. Badalova, T. H., Fedchenko, V. M. (2022) Interpol yak subiekt ekstradytsiinykh pravovidnosyn u kryminalnomu provadzhenni [Interpol as a subject of extradition legal relations in criminal proceedings]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriiia : pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*. Issue 4. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2022-4-01-06/2022-4-01-06>. [in Ukr.].

31. Konventsiiia, shcho skasovuje vymohu lehalizatsii inozemnykh ofitsiinykh dokumentiv

[Convention canceling the requirement of legalization of foreign official documents] vid 05.10.1961. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_082. [in Ukr.].

32. Pro zatverdzhennia Pravyi prostavlennia apostylya na ofitsiinykh dokumentakh, pryznachenykh dlia vykorystannia na terytorii inshykh derzhav [On approval of the Rules for affixing an apostille on official documents intended for use on the territory of other states] : nakaz Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy, Ministerstva osvity i nauky Ukrainy ta Ministerstva yustytsii Ukrainy vid 05.12.2003 № 237/803/151/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1151-03#Text>. [in Ukr.].

33. Nalyvaiko, L. R., Stepanenko, K. V. (2019) Mizhnarodno-pravovi standarty prav liudyny [International legal standards of human rights] : navch. posibnyk. Dnipro : DDUVS. 184 p. URL: https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/3716/1/%D0%9C%D0%9F%D0%A1%D0%9F%D0%9B_%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87.%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA_05.06.19.pdf. [in Ukr.].

34. Pro Konsul'skyi statut Ukrainy [On the Consular Statute of Ukraine] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 02.04.1994 № 127/94. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/127/94#Text>. [in Ukr.].

35. putin pidpysav zakon pro prypynennia dii mizhnarodnykh dohovoriv Rady Yevropy [putin signed the law on the termination of international treaties of the Council of Europe]. *UKRINFORM*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3676530-putin-pidpisav-zakon-pro-privipinenna-dii-miznarodnih-dohovoriv-radi-evropi.html>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Volodymyr Fedchenko, Alina Harkusha, Tetiana Badalova, Yuliia Tkach. Individual problems of extradition in crimes related to illegal transplantation of human anatomical materials.

The article is devoted to highlighting the current problems of our time related to international and organized crime in the field of illegal transplantation of human anatomical materials and the procedure for extradition of persons who commit crimes of this category. The problem of the application of Ukrainian and international legislation during the pre-trial investigation of this category of crimes and extradition, respectively, was studied. It has been proven that until now, the issue of ways to solve problematic issues related to the translation of necessary procedural documents within the framework of international cooperation, including extradition, investigative (search) actions and other procedural actions, has not yet been fully resolved at the legislative level, especially during evidentiary activities regarding criminal groups engaged in illegal transplantation of human anatomical materials. The authors proposed for making relevant changes to the Code of Criminal Procedure of Ukraine, the Code of Criminal Procedure of Ukraine, the Law of Ukraine (hereinafter referred to as the Law) «On the application of transplantation of anatomical materials to humans».

According to the authors, there is a need to establish a separate independent body that will translate documents that are a state secret of Ukraine. And also in the development of the appropriate procedure for the application of the provisions of the legislation of Ukraine and international legal acts regarding the resolution of the issues of bringing to criminal responsibility criminals from the aggressor country of the Russian Federation who commit criminal offenses of various categories, including in the field of illegal transplantation of human anatomical materials

Keywords: *extradition, extradition relations, pretrial investigation bodies, translator, illegal transplantation, trade in human anatomical materials, donor, recipient, organized crime.*